

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, keroške
ulice hštv. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 14.

V Mariboru, dne 5. aprila 1900.

Tečaj XXXIV.

Volilci! Rojaki!

Mi zastopniki slovenskega naroda v štajarskem deželnem zboru smo vložili v seji dne 15. maja l. 1899. najodločnejši ugovor zoper pristransko postopanje nemške večine v deželnem zboru, ki z deželnimi sredstvi, h katerim pa morajo donášati tudi slovenski davkoplačevalci, vneto podpira ponemčevanje dežele, koje je zvito zasnovano za dalekosežne nemško-nacionalne namene, ter smo že takrat izjavili, da nam nikakor ni več mogoče udeleževati se nadaljnega posvetovanja v deželnem zboru.

Nemško-nacionalna večina deželnega zbora postaja pa v svojem postopanju zoper vseskozi zmerno in popolnoma v postavnih mejah delujočo slovensko manjšino vedno brezobzirnejša in nestrpljivejša. Dosledno kaže, da slovenskemu narodu ne pripozna tudi najbolj potrebnih pogojev za njegov prosvetni in gospodarstveni obstanek.

Deželni odbor upravlja deželo, a se pri upravi jako malo ozira na neizogibne potrebe slovenskega prebivalstva.

Za Spodnještajarsko, kjer zahteva služba neobhodno znanje slovenskega jezika, nastavljajo se uradniki, kateri niso zmožni jezika, ki ga govori ljudstvo. Za deželno sadjarsko in vinarsko šolo v Mariboru pridobili so se na pr. učitelji iz Prusije; domači prosilci pa so se prezrli, akoravno so izkazali večjo sposobnost in pa boljše strokovno izobrazbo.

Ako si slovenskega rodu, dovolj je vzroka, da te izključijo pri oddaji deželnih služb; zdi se, kakor da so deželne službe izključljivo nemškim sodeželanom prihranjena posest.

Naši dijaki so izključeni od vseh štipendij, katere podeljuje deželni odbor.

Vsi od dežele vzdrževani višji izobraževalni zavodi so brezizjemno nemški; celo z ljudsko šolo, ki je namenjena za izobrazbo slovenskega prebivalstva, se ravna kakor s pastorko in to mora tudi učiteljsko osebje, ki poučuje na teh solah, nezasluzeno čutiti, kakor se je to neoporekljivo pokazalo pri zadnjem uvrščenju šol v plačilne razrede povodom uravnave učiteljskih plač.

V gospodarskem oziru se Spodnještajarska na obžalovanja vreden način zanemarija, posebno glede uravnave rek in potokov, kakor tudi glede cest. Celo pri dovoljevanju brezobrestnih posojil, kakor pri razdelitvi ameriškega trsovja začena se uporabljati načelo, da se nemško mislečim prebivalcem mest in trgov, celo takim, ki so premožni, daje prednost na škodo bednega in siromašnega slovenskega kmečkega prebivalstva.

Naša beseda se v deželnem zboru ne posluša, naši predlogi, ki jih stavimo v korist naših volilcev in našega naroda, se proti vsakemu parlamentarnemu običaju ne pustijo niti do posvetovanja ali se pa kar brezobzirno preglasujejo. Mi smo na pr. opazili, da je v deželi nič manj kot 19 nemških meščanskih šol, katere stanejo deželo na leto okroglo 280.000 K, da se pa temu nasproti ne nahaja v deželi niti ena slovenska meščanska šola! Da bi se odpravila ta krivica, stavili smo predlog, naj se osnuje meščanska šola s slovenskim učnim jezikom v Št. Jurju ob južni železnici; a ta predlog se je kar kratkoma z zasmehujočimi mejkljici odklonil.

Slabo stanje našega šolstva izvira pred vsem iz nesrečne sestave deželnega šolskega sveta. Tukaj odločujejo o slovenski soli in njenih potrebah in težnjah možje, ki imajo že vsled svojega političnega in narodnega mišljenja za to šolo vse drugo, le zanimanja in ljubezni ne. Naš predlog, da se deželni šolski svet preosnuje po vzgledu češkega in tirolskega, tako da bi se slovenskemu narodu podelil primeren vpliv na njegovo šolstvo, ni prišel niti do obravnavanja v deželnem zboru; kajti poročevalec šolskega odseka, čeravno je imel nalogo predlagati, naj se predlog odkloni, je takrat, ko bi se imelo o tem predlogu obravnavati, nenadoma izginil ter se od leta 1898 s svojim poročilom ni več prikazal.

Deželni red in deželni volilni red, ki ga imamo še iz prvih časov ustavnega življenja in ki zahteva nujno v vseh točkah temeljite premembe, zadržuje nezaslišane krivice zoper slovenski narod na Štajarskem; zadržuje določbe, po katerih na pr. pride v nemški mestni skupini Murau na 4471 prebivalcev že eden poslanec; v nemškem volilnem okraju Irdning, Gröbmung, Schladming na 25.933 prebivalcev ravno tako eden poslanec; na Spodnjem Štajarskem pa na pr. v slovenskem kmečkem volilnem okraju celjskem še le na 61.661 prebivalcev tudi le eden poslanec. Tako pride, da imajo Slovenci na Štajarskem, števisi 400.480 prebivalcev, od 60 izvoljenih deželnih poslancev samo osem, Nemci pa, števisi 847.923 prebivalcev, pa 52.

Da bi se vsaj deloma že vendar enkrat popravilo to nezaslišano razmerje, stavili smo predlog, katerega namen je bil, doseči pravičnejšo razdelitev deželno-poslanskih mandatov in pa spremembo deželnega reda, ki bi slovenskemu narodu postavno zagotovila zastop v deželnem odboru. A preko tega predloga prestopila je nemško-narodna večina na dnevni red.

Pač pa se trudi ista večina dognati spremembo volilnega reda v tem smislu, da bi se ljudstvu, katero tudi plačuje denarni in krvni davek, ne pomnožilo zastopstvo, ampak da bi se nemški stranki zagotovila nadvlada za nepregledno dobo, slovenskemu narodu pa odvzela vsaka nada, da bi kedaj mogel zadobiti toliko zastopnikov v deželnem zboru, kakor mu jih gre vsled njegovega števila in njegovih davkov.

Ta nepravilnost in to brezobzirno postopanje zoper slovenski narod od strani deželnega odbora in deželnozborske nemško-nacionalne večine, katera se je pri čitanju neke interpelacije v slovenskem jeziku celo tako daleč spozabila, da je kakor prestrašena mož za možem zapustila deželno zbornico, ko so se začule slovenske besede, jezik ene tretjine prebivalcev dežele, in dejstvo, da deželna vlada mirno gleda, kako se krajšajo udanemu slovenskemu narodu od dne do dne pravice in postave, kako se slovenski narod gmotno, politično in narodno odriva in zatira: vse to nas je prepričalo, da morajo Slovenci opustiti vsak up, da bi se kedaj proti njim pravično postopalo v Gradcu; prepričalo nas je, da bi pod takimi obstoječimi razmerami daljna naša udeležba pri razpravah deželnega zbora štajarskega bila ne samo brezuspešna in brez vsake koristi, ampak, da bi bila zoper čast slovenskega naroda.

To so bili torej vzroki, kateri so nas prisilili, da smo opustili svoje daljno sodelovanje v deželnem zboru štajarskem.

V Mariboru, dne 27. sušca 1900.

**Dr. Ivan Dečko, dr. Franc Jurtela, Miha Lendovšek, Franc Robič,
dr. Franc Rosina, dr. Jos. Sernec, Ivan Vošnjak, Josip Žičkar.**